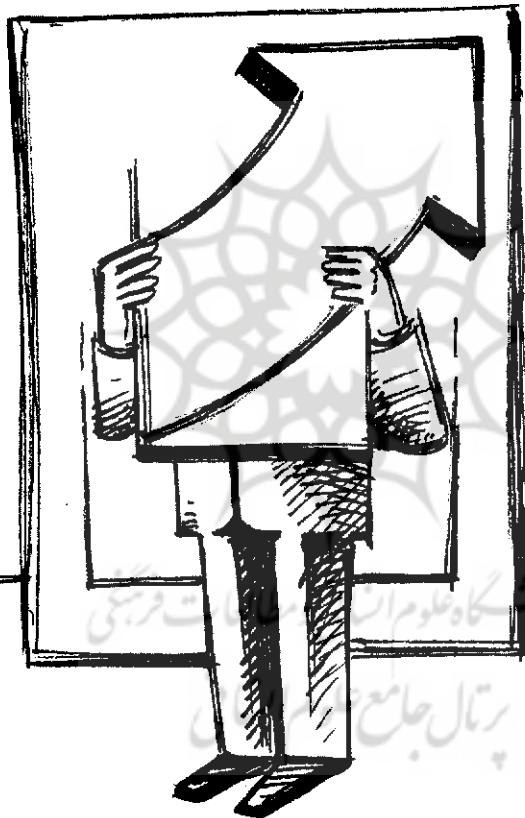

الگوی انتقالی در ارزیابی اثربخش آموزش کارکنان

محمد رحیم جعفرزاده

rm_jafarzadeh@yahoo.com

پرستاری
پرستاری
پرستاری
پرستاری
پرستاری
پرستاری
پرستاری
پرستاری
پرستاری

چکیده

مفهوم ارزیابی از مهندسین، مهندسی و در عین حال بعثت ایگنیترین مباحث سوژه آموزش است. این ویژگی ناشی از اهمیتی است که در تعریف و بالطبع در ارزیابی آن وجود دارد. برین اساس تعاریف متعدد و الگوهای متفاوتی برای ارزیابی اثربخش آموزش شکل گرفته است. ایک از جدیدترین الگوهایی که در سوژه ارزیابی ارزیابی ارزیابی ارزیابی آموزش طرح است الگوی پریوپریتیون با عنوان «الگوی انتقالی» است. الگویی جامع و در عین حال و کاربرد ساده و آسان که ما در این بروخته تلاش کرده ایم. جنبه های مختلف آن را توضیح داده و تصویری روشن از این الگویی اضافه کنندگان این ارائه دهیم.

مقدمه

با توجه به دگرگوییهای سریع و پرشتاب دانش و معلومات بشری، همه چیز به شدت در حال تغییر و تحول است. سازمانها به عنوان یک سیستم باز با محیط خود در تعامل قرار دارند و برای تداوم حیات خود نیازمند پاسخگویی به تغییرات محیطی هستند. از آنجا که منابع انسانی مهمترین عامل و محور سازمانها محسوب می‌شود، تجهیز و آماده سازی منابع انسانی برای مواجه شدن با تغییرات از اهمیت ویژه برخوردار است و کلیه سازمانها با هر نوع ماموریتی باید بیشترین سرمایه، وقت و برنامه را به پرورش انسانها در ابعاد مختلف اختصاص دهند.

آموزش به فرایند انتقال معلومات، نگرشها و مهارتها از فرد یا گروهی به فرد یا گروه دیگر برای ایجاد تغییرات در ساختارهای شناختی، نگرشی و مهارتی آنها گفته می‌شود. (صدری، ۱۳۸۳، ۱۴) آموزش اصطلاحی است که دامنه آن طیف وسیعی از فعالیتها را در بر می‌گیرد. منظور از آموزش کارکنان کلیه کوششهای است که در جهت بهبود سطح دانش و آگاهی، مهارتهای فنی - حرفة ای و شغلی و همچنین ایجاد رفتار مطلوب در کارکنان یک سازمان به عمل می‌آید و آنان را آماده انجام وظایف و مستويتهای شغلی خود می‌کند. آموزش کارکنان معنای وسیع و گسترده‌ای دارد و تنها معنی کارآموزی، کارورزی و یا تمرین عملی در یک زمینه بخصوص را در بر نمی‌گیرد، بلکه دامنه آن به قدری وسیع می‌شود که از فراگیری یک حرفة و فن ساده شروع می‌شود و به احاطه کامل بر علوم و فنون بسیار پیچیده، ورزیدگی در امور سپرستی و مدیریتی در سازمانهای دولتی و صنعتی و بازارگانی و همچنین به چگونگی رفتار و برخوردهای مناسب در مقابل مسائل انسانی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی بسط می‌یابد.

تدبیر

۱۰۰
۱۰۱
۱۰۲

۴۴

**الگوی انتقالی هالتون،
یک پایه تئوریک برای
تشخیص نقاط قوت و
ضعف انتقال یادگیری
در سازمانها
فراهم می‌آورد.**

در چارچوب نظامنامه آن، حقوق متقابلی را نیز برای خود تعریف کنند. از اهم این حقوق می‌توان به بهره مندی از فرصت توسعه مستمر دانش و مهارت کاری و تکامل جنبه‌های مختلف شخصیتی کارکنان اشاره کرد. (ایلی، ۱۳۸۲)

بنابراین ضروری است که آموزشها برای ارائه شود که ضمن تغییر نگرش و بینش فرد در بعد مشت آن و انطاق فرد با سازمان، توانسته باشد در کارآیی و انجام موقق وظایف محوله مفید واقع شود.

برای اطلاع از تاثیر دوره‌ها در ارتفای سطح دانش، نگرش، مهارت و رفتار مطلوب نیروی انسانی، میزان تحقق اهداف دوره‌ها، پاسخگو بودن برondادهای این آموزشها به نیازهای محیط کار و به طور کلی تصویر نمودن اثربخشی این دوره‌ها، نیاز به الگوی مناسب ارزیابی اثربخشی دوره‌های آموزشی وجود دارد. در این راستا الگوی انتقالی می‌تواند به عنوان ابزاری مناسب جهت ارزیابی اثربخشی دوره‌های آموزشی ضمن خدمت مورد استفاده قرار گیرد.

مفهوم انتقال

می‌کنند. پس جای تعجب نیست که چرا آنها قصد دارند آنچه یادگرفته اند را به کار ببرند. این مشکل سازمان خاصی نیست، بلکه به کلیه سازمانهایی که مواجه با یک خیز سریع در سرمایه گذاری در برنامه‌های آموزشی نیروی انسانی هستند مربوط می‌شود.

آموزش و توسعه منابع انسانی یک سرمایه گذاری گران برای سازمانهاست و واضح است که گفته شود هدف کارفرمایی است که مطمئن شود سرمایه گذاری در آموزش حداقل برگشت را مهیا می‌کند. متناسبه زمینه‌هایی که انتقال مهارتهای یادگرفته شده در آموزش را به محل کار نشان دهد، بسیار محدود هستند. از طرف دیگر به منظور بهبود انتقال آموزش برای سازمانها مهم است که نه فقط مؤلفه‌های موثر بر انتقال را بشناسند، بلکه همچنین مطمئن شوند که الگوی ارزشیابی آموزشی سازمان این مؤلفه‌ها را محاسبه می‌کند. در یک مقیاس وسیع، انتقال در آموزش، توجه بسیاری از محققان آموزش و کارگزاران توسعه منابع انسانی را به خود جلب کرده است؛ خصوصاً اینکه، چگونه ممکن است بهبود یابد. انتقال آموزش سطحی است که آموزش را با عملکرد فردی مرتبط می‌کند. عملکرد فردی در برگشت می‌تواند منجر به بهبود عملکرد سازمانی و در نهایت رشد اقتصاد ملی شود.

انتقال آموزش سطحی تعریف شده است که کارآموز، دانش، مهارتها و نگرهای کسب کرده از آموزش را در حرفة اش به کار می‌برد. همچنین انتقال آموزش به عنوان پایداری این دانش، مهارتها و نگرهایها در یک دوره زمانی معین تعریف شده است.

ما می‌توانیم انتقال یادگیری را به عنوان کارآمدی و تداوم کاربرد دانش و مهارت و نگرهایها به دست آمده از آموزش به وسیله کارآموزان یا یادگیرندگان تعریف کیم. بالدوین و فورد بیان کردند که برای فهم اینکه آیا آموزش رخ داده یا رفتار یادگرفته شده است، آموزش باید به زمانه کار عمومیت یابد و در یک دوره زمانی به کار رود.

ایلی می‌نویسد: «توسعه منابع انسانی در سازمانها به نوعی تعهد و انتظار متقابل و وظیفه دو سویه بین فرد و سازمان مبدل از بین بردن شکاف صلاحیتی آنها به کار می‌برند. آنها نه تنها پول هزینه می‌کنند بلکه زمانی را که پرسنل می‌تواند برای تولید استفاده شوند نیز هزینه دادن التزام عملی به انجام وظایفی در راستای اهداف سازمانی و همچنین رفتار

تاریخچه الگوی انتقالی

تحقیق روی انتقال یادگیری بعد از کارهای بالدوین و فورد در سال ۱۹۸۸ کرده است. تحقیق آنها روی مؤلفه‌های موثر بر انتقال یادگیری شامل سه دسته عمده می‌شود: ویژگیهای کارآموزان، محیط کار و مؤلفه‌های طراحی آموزش است. تحقیق روی ویژگیهای کارآموزان روی این موضوع که یادگیری کسب شده کارآموزان از آموزش می‌تواند منجر به دستاوردهای بزرگی بین مدت شود، تمکز دارد. همچنین آنها با تمرکز تحقیقات بر روی عوامل طراحی آموزشی دریافتند که استراتژی‌های انتقال مانند ممانعت از بازگشت انتقال یا مشاهده منافع کاری محتوا آموزش، بر روی انتقال، تاثیر گذار است، همچنانکه تحقیق روی محیط کار مانند شرایط انتقال و فرصت عمل، نشان می‌دهد که آنها به طور قدرتمندی بر مبنی انتقال یادگیری اثر می‌گذارند.

در سال ۱۹۹۶ هالتون در مقاله‌ای با عنوان «الگوی ارزیابی چهارسطحی خدشه پذیر»، به انتقاد از الگوی چهارسطحی سطحی کرک پاتریک پرداخت و الگوی جایگزین معرفی کرد. الگوی هالتون براساس یک نو اوری از کارهای موجود در حوزه انتقال یادگیری به وجود آمد. در سال ۲۰۰۰ هالتون و همکارانش کارشان را به وسیله «سیستم انتقال» توسعه دادند. آنها سیستم انتقال را به عنوان همه مؤلفه‌های فردی، آموزشی و سازمانی که در انتقال یادگیری بر عملکرد کاری اثر می‌گذارند، تعریف کردند.

رویلر و گلدستین تحقیق بر روی انتقال آموزش را با بررسی نقش شرایط انتقال، شرایطی چون موقعیتها و نتایجی که هریک از موانع و امکانات و حمایتها برای تسهیل انتقال آنچه از آموزش یادگرفته شده است، توسعه دادند. آنها درباره چهار عامل موقعیتی بحث کردند: عامل هدف، عامل اجتماعی، عامل وظیفه و عامل خود کترلی. این موارد آنچه که کارآموزان یادگرفته اند را سادآوری می‌کنند یا حداقل فرصتی برای استفاده از آنچه آنها یادگرفته اند، مهیا می‌کنند. (Rouiller & Goldstein, 1993)

در مرحله بعد هالتون و همکارانش

حمایت سپریست یعنی میزان
که وفتار سپریست، کارآموزان
را تشویق به استفاده از داشت،
مهارت و نگرشاهی به دست
آمده از آموزش می‌گذرد،
یکی از مؤلفه‌های تأثیرگذار
بر نتایج آموزش است.

تعریف شده است. هالتون در الگوی خود از یکپارچگی ارزیابی و اثربخشی صحبت کرده است. در نتیجه بر اساس این الگو، هنگامی که نتایج ارزشیابی می‌شوند، متغیرهای اثربخشی خطوط اصلی اهمیت را برای اندازه گیری دارا هستند.

انتقال آموزش شامل تعدادی عناصر عمومی است. این عناصر عمومی؛ افراد، نتایج، کاربرد و زمینه هستند. افراد در گیر در انتقال ممکن است شامل یادگیرندگان، مریبان، همکاران و زیرستان باشند. نتایج انتقال آموزش شامل نتایج شناختی، مهارتی و عاطفی است و کاربرد اشاره دارد به درجه ای که کارآموزان قادرند مهارت‌های یادگرفته را در حرفه هایشان به کار ببرند یا عمومیت دهند و سرانجام، زمینه، شامل ویژگیهای محیط کاری است، مانند متابع در دسترس.

«رویلر» انتقال را به چند نوع تقسیم بنده کرده است: انتقال افقی و انتقال عمودی، انتقال خاص و انتقال غیرخاص، انتقال لفظی و انتقال شکلی، انتقال تزدیک و انتقال دور. (Rouiller, 1993)

انتقال افقی اشاره دارد به وسعتی که داشت و مهارت‌های یادگرفته شده می‌تواند در دیگر موقعیتها به کار رود، در حالی که انتقال عمودی به وسعت داشت و مهارت‌های یادگرفته شده در سطوح بالاتر از مهارت‌ها و داشت کسب شده اشاره دارد. این دو نوع انتقال روی هم رفته ممکن است مربوط به یکی از شرایط در نظر گرفته شده انتقال به وسیله بالدوین و فورد باشد. برای مثال فرد می‌تواند داشت و مهارت‌های کسب شده را به موقعیتها مختلف و یا به سطوح بالاتری از کاربرد، عمومیت دهد.

هنگامی که موقعیت انتقال کاملاً مشابه عناصر یادگرفته شده باشد، انتقال از نوع خاص اتفاق افتاده است. یکسان بودن عناصر، یادگیرندگان را هدایت می‌کند تا داشت، مهارت و نگرشاهی کسب شده از فعالیتها را تا آنجا که برایشان مقدور است در حرفه هایشان به کار ببرند. این نظریه با تئوری «عناصر یکسان» همراه است. تئوری عناصر یکسان بیان می‌کند که برنامه آموزشی باید به روشنی یکسان طراحی شود تا در حد ممکن محتوا

سنخ‌شناصی الگوی انتقالی
الگوی انتقالی هالتون یک پایه تئوریک برای تشخیص نقاط قوت و ضعف انتقال یادگیری در سازمانها فراهم می‌آورد. این الگو متغیرهایی را که بر روی فرایند ارزشیابی سیار موثرند و روابط میان عوامل موثر را، تشریح می‌کند. آنچه در مورد این الگو جالب به نظر می‌رسد اینکه واکنش که یکی از اجزای الگوی چهار سطحی اثربخشی کرک پاتریک بود، جزو الگوی هالتون نیست. زیرا واکنشها نتیجه اولیه آموزش در نظر گرفته نشده، بلکه واکنشها به عنوان یک متغیر واسطه ای یا تعديل کننده بین کارآموزان، انگیزه یادگیری و عملکرد

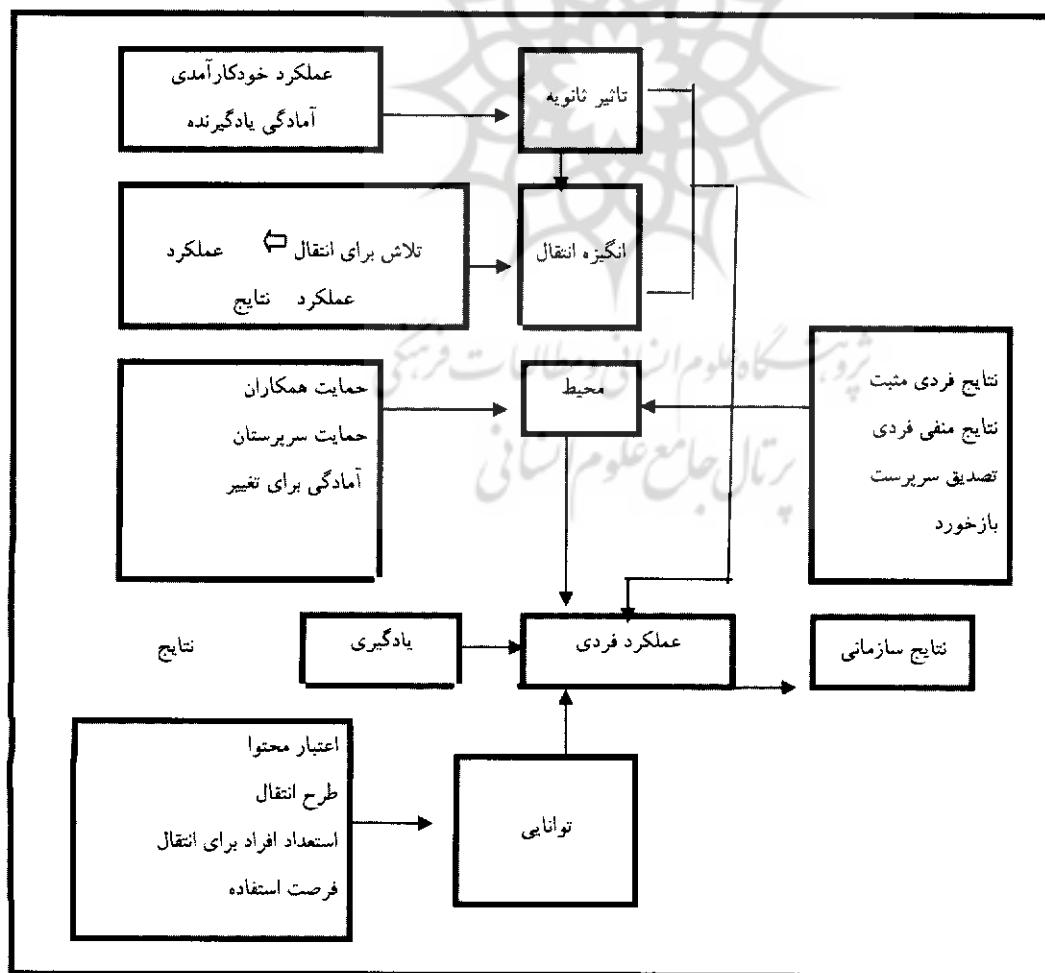
آموزش هماهنگ با موقعیت واقعی کار باشد . انتقال غیرخاص یا غیر ویژه به موقعیتی که عناصر یکسان مشابهی بین یادگیری و فعالیتهای انتقال وجود نداشته باشد، اشاره دارد.

انتقال لفظی به مجموعه کاملی از دانش و مهارت‌های کسب شده که در یک فعالیت یادگیری به کار می‌روند، اشاره دارد . از طرف دیگر انتقال شکلی اشاره به برخی از بخش‌های دانش عمومی دارد که به شکلی خاص انعکاس می‌یابد. تکنیک‌های یادگیری مانند استعاره یا مدل سازی می‌توانند برای تسهیل انتقال شکلی استفاده شوند .

رویله انتقال نزدیک را به عنوان شرایطی که در آن پیجیدگی موقعیت انتقال با پیجیدگی موقعیتی که یادگیری در آن شکل گرفته است بسیار مشابه باشد، تعریف کرده است. انتقال دور به درجه معینی از تفاوت بین یادگرفته‌های اولیه

ویژگیهای فردی به استثنای انگیزه، در مورد تاثیر سایر ویژگیهای فردی بر یادگیری و عملکرد انتقال توافق وجود دارد . در مورد انگیزه افراد، کثر انگیزه‌های بررسی شده به وسیله محققان ، یک طبقه بندي ساده از نتایج را مشکل کرده است . هالتون دو نوع انگیزه را مطرح کرده است و در ادبیات نشان می‌دهد که هر کدام شامل اگر کارآموز بتواند نقشی واقعی مشابه فعالیتهای آموزشی اعمال شده به وسیله آموزش دهنده را تشریح کند، او به انتقال نزدیک دست زده است. از طرف دیگر اگر بتواند شباهتها را به خاطر بسپارد و آن را در شغل و حرفه اش به کار گیرد، انتقال می‌شود .

ویژگیهای آموزشی بررسی ویژگیهای آموزشی، یک مرحله پیشرفته‌تر از ویژگیهای فردی است و بیانگر آن است که محققان به طرف اثربخشی به وسیله تکنیک‌های آموزشی

نمودار شماره (۱)- ادبیات مربوط به انتقال یادگیری

خاص و اصول یادگیری حرکت می کند . تحقیقات وسیعی روی طراحی آموزش به عنوان ویژگی آموزش انجام شده است . اگر آموزش و مجموعه یا موقعیتی که آموزش به آن انتقال داده می شود، مشابه باشد، انتقال آموزش بهمود می یابد . به عبارت دیگر درجه شیاهت بین آموزش و موقعیت انتقال، میزان انتقال را تعیین می کند .

ویژگیهای سازمانی

فردی و آموزشی کمتر مورد توجه محققان قرار گرفته است . اولاً مطالعات کمی در این زمینه وجود دارد، به علاوه محققان در مورد روش هماهنگی برای اندازه گیری شرایط سازمانی توافق ندارند . تحقیقات مربوط به تاثیر ویژگیهای سازمانی بر انتقال به طور فزاینده ای روی عواملی چون حمایت سازمانی ، ارزش آموزش برای سازمان ، حمایت همکاران و فرستاده ای (Kaye Alvarez et al,&2004) است .

الگوی هالتون بیان می کند که این سه مجموعه ویژگیها مستقیماً با یادگیری و عملکرد انتقال ارتباط دارند . چنین ارتباطات مشخصی به خاطر تعامل بین ویژگیها وجود دارد . برای مثال هالتون بیان می کند که ویژگیهای اولیه (برای مثال انگیزه) برویزگیهای آموزشی و سازمانی اثر دارند، بنابراین نتایج آموزشی را تحت تاثیر قرار می دهد . اگر چه هالتون راهنماییهای سودمندی برای اندازه گیری اثربخشی آموزشی تهیه کرده است اما مطالعات کمی به طور همزمان جنبه های مختلف بحث شده به وسیله هالتون را اندازه گیری کرده اند .

الگوی انتقالی یک الگوی ارزشیابی مفهومی است که روی عملکرد فرآگیران متمنکر شده است و در تغییر عملکرد افراد به عنوان یک نتیجه از یادگیری تلقی شده است . برهمین اساس نتایج سطح سازمان، یک نتیجه از تغییر در عملکرد افراد است . از طرف دیگر الگوی انتقالی یک الگوی بسیار جامع است که برای تعیین اثر متغیرهای مداخله گر مانند انگیزه ، محیط ، توانایی و تاثیر عوامل ثانویه مانند عملکرد

مهارت و نگرهای کسب شده از برنامه آموزشی در حرفه اش دارد .
- اجرای مداخله: مداخله اشاره به آموزش برای نیازهای کاری و حرفه ای کارآموزان دارد .

- طرح انتقال: طرح انتقال اشاره دارد به میزانی که طراحی و اجرای برنامه آموزشی به طور مثبتی نتایج انتقال را تحت تاثیر قرار می دهد . عواملی که طراحی انتقال را انعکاس می دهد، شامل پیوستگی عناصر، تدریس اصول عمومی درباره محتوای آموزش ، تنوع عمل ، محتوای کلی و میزان تنظیم اهداف ضمن آموزش است .

هالتون یک چارچوب مفهومی برای ارزشیابی توسعه منابع فراهم آورده است که متفاوت از الگوهای دیگر است، زیرا این الگو، عواملی را که روی فرایند ارزشیابی و روابط بین مؤلفه ها اثر می گذارند، تشریح می کند . او ۹ عامل شرایط انتقال را استخراج کرد . این عوامل عبارتند از حمایت همسالان ، حمایت سرپرست ، آزادی تغییر ، نتایج فردی مثبت ، نتایج فردی منفی ، مجوز سرپرست ، اعتبار محتوا ، طرح انتقال و فرصت انتقال .

در گام بعد هالتون و همکارانش تلاش کردنند تا ۹ عامل شرایط انتقال بیان شده در تحقیق سال ۱۹۹۷ را ترکیب کنند . آنها ۷ عامل دیگر را در این تحقیق به آن افزودند . این هفت عامل شامل این موارد است: خودکارآمدی عملکرد ، انتظار مربوط به نتایج خودکارآمدی عملکرد، استعداد فردی برای انتقال، هدایت عملکرد، بازخورد، آمادگی یادگیرنده و انگیزه کلی برای انتقال . (Holton & al,1997)

در مجموع هالتون برای تعیین میزان انتقال یادگیری فرآگیران مؤلفه هایی را ارائه داد که شامل ۱۶ مؤلفه در دو حوزه آموزشی است: مؤلفه های آموزش خاص و مؤلفه های آموزش عمومی . حوزه آموزش به طور خاص شامل موارد اندازه گیری کننده ۱۱ ساختار است . این ۱۱ ساختار عبارتند از: آمادگی یادگیرنده، انگیزه انتقال، نتایج فردی مثبت ، نتایج فردی منفی، ظرفیت فردی برای انتقال، پیش حمایتها، حمایت سرپرست، مجوز سرپرست، اعتبار محتوای مهیا شده ، طرح تحقیق و فرصت استفاده . مؤلفه های آموزش به طور کلی (عمومی)

dictors of Employees' Perceptions of Knowledge Sharing Cultures", Leadership and Organization Development Journal, 2003 VOL 24 no 5 p294.

5- Holton .E.F.III, Bates .R.A,& Ruona Wendy .E.A, "The development of a generalized learning transfer system inventory ", Human Resource Development Quarterly , 2000.vol 8 , no 4 , p 333 .

6-Holton,E.F.III, Bates.R.A, Seyle.D.L, & Carvalho.M.B, "Toward construct validation of a transfer climate instrument", Human Resource Development Quarterly, 1997, vol 8, no 2, p 95.

7- Kaye Alvarez , Eduardo Salas and Christian , " An integrated model of training evaluation and effectiveness " , Human Resource Development Review , 2004 , vo 13 , No 4 , p 389 .

8- Rouiller , J.Z , & Goldstein , I.L , "The Relationship between organizational transfer climate and positive transfer of training " , Human Development Quarterly .1993 vol 4 , no 4 . p 95 .

میشه منایم در دفتر نشریه محفوظ است.

- محمد رحیم جعفرزاده: کارشناس ارشد برنامه‌ریزی آموزشی از دانشگاه تهران و کارشناس

آموزش شرکت توسعه نیشکر و صنایع جانبی

الكلمة، انتقاله، دارمه، تهانٍ به، اهداف

ذب بنت وحد استفاده قرار داد:

۱- برای ارزیابی مشکلات بالقوه فاکتورهای انتقالی

۲- ای، ادشایر، یه نامه های، آموزشی،

-۳- برای رسیدگی به مشکلات انتقال
شناخته شده.

۴- برای طراحی مداخلات هدفمند جهت بهبود انتقال.

۵- برای ارزشیابی یکپارچه انتقال به عنوان بخش از ارزیابی منظم کارکنان. □

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سینپڈہ سیری

الگوی انتقالی از جدیدترین الگوهای موجود در ادبیات ارزیابی اثربخشی آموزش‌های ضمن خدمت است. فرض اساسی در این الگو آن است که میزان اثربخشی آموزش باید براساس میزان انتقال آموخته های حاصله از آموزش به محیط واقعی کار سنجیده شود، بنابراین جوانب موثر بر میزان کاربرد آموزشها در محیط واقعی کار مولفه های موثر براین انتقال و کاربرد آموخته ها را مورد ارزیابی قرار داده است.

